

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen määräys sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista

Johdanto

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) pyytää lausuntoja luonnoksesta "Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen määräys sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista"

Tausta

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos antoi vuonna 2024 määräyksen sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (1/2024). Määräys perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023, asiakastietolaki) 20 §:ään ja se velvoittaa sosiaalihuollon palvelunantajia hyödyntämään THL:n ylläpitämässä tietorakenteiden jakelupalvelussa (Sosmeta.fi) julkaistuja asiakirjarakenteita asiakastietojen kirjaamisessa. Määräystä sovelletaan viimeistään silloin, palvelunantajalla on asiakastietolaissa säädetty velvollisuus tallentaa asiakastiedot valtakunnalliseen asiakastietovarantoon.

Lausuttavana on luonnos uudesta määräyksestä, joka korvaa vuonna 2024 voimaan tulleen samannimisen määräyksen. Se sisältää samat velvoitteet kuin aiemminkin, mutta siihen on lisätty velvollisuus noudattaa myös sellaisia sosiaalihuollossa hyödynnettäväksi tarkoitettuja asiakirjarakenteita, joita ei julkaista Sosmeta-palvelussa. Osa asiakirjarakenteista on sosiaali- ja terveydenhuollolle yhteisiä, ja nämä julkaistaan Termeta-palvelussa, joka on terveydenhuollon potilasasiakirjarakenteiden julkaisupalvelu.

Tavoitteet

Määräyksen tarkoituksena on yhtenäistää sosiaalihuollon asiakastyössä tehtävien kirjausten sisältöä ja tietorakenteita valtakunnallisesti, jotta sosiaalihuollon sähköisten asiakasasiakirjojen käyttö, luovuttaminen, säilyttäminen, suojaaminen, hyödyntäminen ja käyttöoikeuksien kohdentaminen voidaan toteuttaa kansallisesti yhtenäisellä ja turvallisella tavalla. Määräyksellä edistetään sosiaalihuollon asiakastietovarantoon tallennettujen asiakastietojen hyödyntämistä ensisijaisiin ja toissijaisiin käyttötarkoituksiin.

Määräyksen päivittämisen tarkoituksena on tarkentaa määräyksen sisältämiä velvoitteita ja laajentaa määräys kattamaan kaikki sosiaalihuollossa laadittavat asiakasasiakirjat, joille on määritelty valtakunnallisesti yhtenäiset tietorakenteet.

Määräyksen esitystapaa on muutettu aiemmasta oleellisesti siten, että uusi määräysluonnos on kirjoitettu pykälämuotoiseksi, ja määräyksen taustoitusta ja täydentävä informaatio on siirretty perustelumuistioon. Muutoksen tarkoituksena ja tavoitteena on selkeyttää määräystä ja helpottaa sen soveltamista.

Määräyksen tarkoitus on kuvattu perustelumuistion 2 luvussa.

Määräys on tarkoitus saada voimaan maaliskuussa 2026, ja sitä sovelletaan viimeistään, kun palvelunantajalla on lakisääteinen velvollisuus tallentaa asiakasasiakirjat sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliseen asiakastietovarantoon.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta. Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: [lausuntopalvelu.om\(at\)gov.fi](mailto:lausuntopalvelu.om(at)gov.fi)).

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan toimittaa THL:n kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen [kirjaamo\(at\)thl.fi](mailto:kirjaamo(at)thl.fi). Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan THL:n asianumero THL/5041/4.05.00/2025.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. THL ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on THL:n kirjaamosta kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 15.2.2026.

Valmistelijat

Heli Geitlin, juristi, THL

Antero Lehmuskoski, johtava asiantuntija, THL

Linkit

<https://thl.fi/aiheet/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/ajankohtaista/lausuntokierroksella/terveyden-ja-hyvinvoinnin-laitoksen-maarays-sosiaalihuollon-asiakasasiakirjoista> - (lausuttava materiaali)

<https://thl.fi/sv/teman/informationshantering-inom-social-och-halsovarden/aktuellt/institutet-for-halsa-och-valfards-foreskrift-om-klienthandlingar-inom-socialvarden> - (material för utlåtaget)

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko määräyksen soveltamisala selkeä ja ymmärrettävä (1 §)?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Perustele vastauksesi

2. Ovatko määritelmät selkeitä ja ymmärrettäviä (2 §)?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Perustele vastauksesi

3. Onko määritelmäpykälä sisällöltään riittävän kattava (2 §)?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Perustele vastauksesi

4. Ovatko sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen tietosisältöä koskevat vaatimukset selkeitä ja ymmärrettäviä (3 §)?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Perustele vastauksesi

5. Määräyksessä on erotettu toisistaan asiakirjojen tietosisältöä ja teknistä rakennetta koskevat vaatimukset (3 § ja 5 §). Selkeyttääkö tämä määräyksen sisältöä?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Perustele vastauksesi

6. Parantavatko määräyksen uusi pykälämuotoinen rakenne ja erillinen perustelumuistio määräyksen ymmärrettävyyttä?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

Perustele vastauksesi

7. Kommentit perustelumuistiosta

8. Muut mahdolliset kommentit

Geitlin Heli
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL

Luukkonen Irmeli
THL